

PUBLIEKSSAMENVATTING AIR 2020

Dit Annual Implementation Report (AIR) rapporteert over de voortgang van het Operationeel Programma (OP) van het Europees Sociaal Fonds (ESF) 2014-2020 voor het uitvoeringsjaar 2020.

ESF 2014-2020 is gestart met het publiceren van de subsidieregeling ESF 2014-2020 op 31 maart 2014. Nederland heeft gekozen voor een geconcentreerde inzet van de beschikbare middelen op de volgende twee thematische doelstellingen:

- *09: Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie*
- *08: Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit*

Nederland heeft de inzet binnen de 2^e thematische doelstelling (08) verdeeld over 2 specifieke investeringsprioriteiten:

1. *8vi: Actief en gezond ouder worden*
2. *8i: Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven*

De programmering van het ESF 2014-2020 in Nederland is gebeurd in lijn met de landen-specifieke aanbevelingen voortkomend uit het Europees semester.

ESF wordt bij het eerste thema (09) ingezet om de jeugdwerkloosheid terug te dringen en om te investeren in de re-integratie van mensen met een arbeidsbeperking, werkloze 50-plussers en mensen zonder werk of uitkering, waaronder (laagopgeleide) vrouwen, en statushouders. Daarnaast gaat een deel van de middelen naar (ex-)leerlingen van het voortgezet speciaal onderwijs (VSO) en het praktijkonderwijs (PrO), naar het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) voor de doelgroep van (ex-)gedetineerden en naar het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV). Deelnemers krijgen extra ondersteuning bij het behalen van een startkwalificatie en bij het vinden van een baan.

Bij het tweede thema wordt ingezet op meer mensen langer en productief aan het werk houden en op leeftijdsbewust personeelsbeleid. ESF wordt ingezet op het inwinnen van deskundig advies op het gebied van duurzame inzetbaarheid door arbeidsorganisaties. Binnen dit thema zijn twee sub-regelingen opengesteld. De regeling DI-bedrijven en instellingen (DI) richt zich op arbeidsorganisaties, onder andere binnen het midden- en kleinbedrijf. De regeling DI Regio's en Sectoren (DIS) richt zich op aanvragers die regio's en sectoren vertegenwoordigen, zoals werkgevers- en werknemersorganisaties, Onderwijs & Ontwikkelingsfondsen (O&O-fondsen) en gemeenten.

Daarnaast wordt ESF ingezet om gericht de specifieke problemen van de grootste 4 steden van het land op het gebied van werkloosheid vanuit een geïntegreerde aanpak te benaderen. Het gaat hierbij met name om de 'mismatch' tussen vraag en aanbod van arbeid. De regeling Geïntegreerde Territoriale Investerings (GTI) is een nieuw onderdeel van ESF 2014-2020 en alleen beschikbaar voor Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht (G4-gemeenten).

Binnen het OP heeft Nederland drie investeringsprioriteiten met specifieke doelstellingen bepaald. Deze zogeheten prioritaire assen zijn:

- *Prioritaire as 1 "Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie: Actieve inclusie"*
- *Prioritaire as 2 "Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit: Actief en gezond ouder worden"*

- Prioritaire as 3 "Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit: Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven"

Er is een vierde prioritaire as betreffende de uitgaven voor de uitvoering van het OP:

- Prioritaire as 4 "Technische bijstand"

Het totaal beschikbare budget voor Nederland is € 510 mln. Dit is als volgt verdeeld over de verschillende prioritaire assen:

Assen	Budgetallocatie 2014-2020	Procentueel
Prioritaire as 1	€ 363	71%
Prioritaire as 2	€ 102	20%
Prioritaire as 3	€ 25	5%
Prioritaire as 4	€ 20	4%
Totaal	€ 510	100%

Tabel 1: Verdeling budget ESF 2014-2020 in mln. Euro

Bijzonderheden ten opzichte van ESF 2007-2013

In het licht van de vluchtelingen crisis is de ESF-doelgroep voor gemeentelijke projecten 'Actieve Inclusie' uitgebreid met vluchtelingen met een verblijfsstatus (statushouders). Dit is bestendig in een regelwijziging per november 2015.

Verder vormt de bevordering van de gelijkheid van vrouwen en mannen en de bevordering van gelijke kansen en non-discriminatie (GKND) binnen ESF 2014-2020 een van de horizontale doelstellingen van de ESF-regeling Actieve Inclusie. Binnen de projecten wordt aandacht besteed aan het creëren van gelijke kansen voor iedereen, dus ongeacht geslacht, culturele achtergrond, godsdienst/ levensovertuiging, politieke gezindheid, handicap of chronische ziekte, leeftijd, seksuele gerichtheid, burgerlijke staat of nationaliteit.

Op het gebied van verantwoording van kosten is er ten opzichte van ESF 2007-2013 een aantal vereenvoudigingsvoorstellen ingevoerd:

- Voor projecten van het ministerie van JenV zijn Simplified Costs Options (SCO's) afgesproken, vastgelegd in een Delegated Act door het Europees Parlement. Per categorie is een prijs per dag per gedetineerde in het traject afgesproken.
- Bij projecten van de arbeidsmarktregio's wordt gebruik gemaakt van een flatrate van 40% van de directe personeelskosten ter dekking van de overige projectkosten en bij duurzame inzetbaarheid van regio's en sectoren wordt er gebruik gemaakt van een flatrate van 15% ter dekking van de indirecte kosten.
- Voor de Technische bijstand is een SCO afgesproken die is vastgelegd in een Delegated Act. Per € 100.000 opgenomen in de betaalaanvraag wordt er een bedrag van € 5.690 gedeclareerd bij de Europese Commissie (EC) totdat de maximale bijdrage aan het ESF-programma is bereikt.
- Voor projecten van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) is een SCO afgesproken voor de activiteit "jobcoaching". Per deelnemer is er een toegekend aantal uren van 55.05 per traject.
- Daarnaast is er binnen de VSO/PrO-projecten een vaste prijs per deelnemer, per schooljaar van € 1.720 vastgesteld. Deze SCO is gebruikt voor het aanvraagtijdvak van VSO/PrO in 2020.

Prioritaire as 1: "Actieve Inclusie: Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie"

Voor deze doelstelling is in de programmaperiode € 363,1 mln. beschikbaar. Projecten worden uitgevoerd door de arbeidsmarktregio's (AMR).

Deze investeringsprioriteit heeft twee specifieke doelstellingen:

- Doelstelling 1: Bevorderen van arbeidstoeleiding van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (09)
- Doelstelling 2: Sociale innovatie en transnationale samenwerking (08)

Doelstelling 1

Iedere AMR voert per tranche twee projecten uit: 1) Een project gericht op de gemeentelijke doelgroepen en 2) een project gericht op de doelgroep (ex-) leerlingen VSO/PrO.

Daarnaast gaan er middelen naar het ministerie van JenV voor de doelgroep van (ex-)gedetineerden en naar het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV).

In 2020 is er aan 35 VSO/PrO-projecten uit doelstelling 1 voor € 8,5 mln. subsidie verleend.

Daarnaast zijn in 2020 14 gemeentelijke projecten (AMR-projecten) vastgesteld voor een bedrag van bijna € 28 mln. Er zijn daarnaast nog 15 projecten, die zich op de leerlingen van het VSO/PrO richten, vastgesteld voor een totale subsidie van ruim € 11,6 mln. Voor de AMR-projecten is er tot en met 2019 voor bijna € 74 mln. aan subsidie vastgesteld. Voor de vso/pro-projecten is dit bijna € 61 mln.

Voor JenV zijn er in 2020 geen projecten vastgesteld. Tot en met 2020 is in totaal ruim € 18,4 mln. subsidie vastgesteld voor de projecten van JenV.

Resultaten

Tot en met 2020 hebben binnen de projecten van de AMR's en de VSO/PrO-scholen ruim 144.000 deelnemers¹ een traject afgerond en binnen 4 weken na afronding betaald werk gevonden. Tot en met 2020 zijn er ruim 137.000 deelnemers, die binnen 12 maanden na afloop van het individuele traject betaald werk hebben gevonden.

Vanwege het naijleffect van 12 maanden kunnen op het moment van schrijven van dit rapport nog niet alle resultaten worden gemeten. De resultaten in de laatste verslagjaren van deze programmaperiode vallen dan ook de komende jaren nog hoger uit.

Voor het project van UWV hebben 6.688 deelnemers binnen 4 weken na afronding traject een baan kunnen vinden en 6.934 deelnemers binnen 2 maanden na afloop traject.

Binnen het project van JenV is er sprake van ruim 4.800 deelnemers, die binnen 4 weken na beëindiging van de detentie werk vonden dan wel een opleiding zijn gaan volgen.

Totaal

Tot en met 2019 zijn er in totaal bijna 540.000² deelnames gerealiseerd in het kader van Actieve Inclusie. In bijna 45% van het totaal betrof het een jongere (deelnemer jonger dan 25 jaar). Ruim 7% van de bereikte deelnemers behoorde tot de categorie ouderen (deelnemer ouder dan 54 jaar). Binnen de projecten zijn bijna 2.200 deelnemers begeleid, die dakloos waren. Daarnaast ging het in ruim 32% van de trajecten om deelnemers met een migranten-dan wel een buitenlandse achtergrond.

Doelstelling 2

Voor doelstelling 2, Sociale innovatie en transnationale samenwerking (SITS), is in de programmaperiode in totaal ruim € 5,3 mln. beschikbaar voor gemeentelijke projecten. Het tijdvak voor SITS stond sinds juni 2015 open en is op 31 december 2019 gesloten. In 2020 is er, verdeeld over 2 projecten, voor bijna € 0,4 mln. aan subsidie verleend. Subsidie voor deze projecten was reeds in 2019 aangevraagd.

Er zijn geen SITS-projecten vastgesteld in 2020.

In 2020 hebben binnen Actieve Inclusie bijna 24.000 deelnemers deelgenomen aan een traject. In totaal, tot en met 2020, zijn er ruim 497.000 deelnames aan een traject geweest. Binnen het project

---

¹ Op basis van unieke deelnemers

² Berekend volgens de Europese definitie; een deelnemer die meerdere trajecten per project volgt, dan wel in meerdere opvolgende projecten voorkomt, wordt meerdere keren in het resultaat meegeteld.

van UWV zijn dat er nog eens ruim 18.000 deelnemers. Binnen JenV zijn bijna 24.000 trajecten gevolgd.

In 2020 zijn er ruim 37 projecten verleend, voornamelijk aan de projecten uit het opengestelde tijdvak VSO/PrO. Verder zijn er in 2020 ruim 1.300 vaststellingen afgegeven. Dit betrof voor het merendeel (98%) op DI gerichte projecten.

Prioritaire as 2: "Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit: Actief en gezond ouder worden"

De specifieke doelstelling binnen prioritaire as 2 is het bevorderen van duurzame arbeidsinzet van werkenden. Deze projecten zijn gericht op het inwinnen van deskundig advies op het gebied van duurzame inzetbaarheid door arbeidsorganisaties. Voor deze doelstelling is in de programmaperiode € 101,6 mln. beschikbaar.

Binnen deze as zijn twee sub-regelingen opengesteld. De regeling DI-bedrijven en instellingen (DI) richt zich op arbeidsorganisaties, onder andere binnen het midden- en kleinbedrijf. De regeling DI Regio's en Sectoren (DIS) richt zich op aanvragers die regio's en sectoren vertegenwoordigen, zoals werkgevers- en werknemersorganisaties, O&-fondsen en gemeenten.

DI

In 2020 is er geen tijdvak geweest voor DI bedrijven en instellingen. Cumulatief tot en met 2020 bedraagt het totaal verleende bedrag, ruim € 104,4 mln. aan subsidie.

In 2020 zijn er 1.277 DI-projecten vastgesteld. Deze vaststellingen vertegenwoordigen een bedrag van ruim € 11,4 mln. aan subsidie.

Cumulatief is tot en met eind 2020 een bedrag van ruim € 51,5 mln. aan subsidie vastgesteld.

DIS

In 2020 is er eveneens geen tijdvak geweest voor DI regio's en sectoren.

In totaal is er voor DIS tot en met 2019 ruim € 42,7 mln. aan subsidie verleend.

Er zijn in 2020 geen DIS-projecten vastgesteld. Tot en met 2020 is een bedrag van in totaal bijna € 1,5 mln. subsidie vastgesteld.

Resultaten

Inmiddels hebben bijna 6.900 projecten een einddeclaratie ingediend. Dit komt overeen met 62% van de projecten, waarvoor een verlening is afgegeven. Dit percentage loopt verder op na afronding van de projecten uit de latere tijdvakken. Dit percentage loopt eveneens op naar mate er meer projecten aflopen.

Aangezien voor prioritaire as 2, thema DI, de subsidieverstrekking alleen gericht is op arbeidsorganisaties en niet op deelnemers, zijn gegevens op deelnemersniveau niet van toepassing.

Het meest belangwekkende gegeven hier is, dat 7.674 projecten uitgevoerd worden door micro-, kleine en middelgrote ondernemingen. Dit betreft bijna 71% van het totaal aantal verleende projecten.

Prioritaire as 3: "Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit: Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven"

De regeling Geïntegreerde Territoriale Investerings (GTI) is een nieuw onderdeel van ESF 2014-2020 en alleen beschikbaar voor de 4 grote steden (G4).

Dit thema is erop gericht de specifieke problemen van deze steden op het gebied van werkloosheid vanuit een geïntegreerde aanpak te benaderen. Het gaat hierbij met name om de 'mismatch' tussen vraag en aanbod van arbeid. Daarom is voor deze steden gekozen voor geïntegreerde territoriale

investeringen (GTI's) in samenwerking met Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO; Kansen voor West II).

Het zorgt voor een gezamenlijke aanpak van de arbeidsmarktproblematiek. Vanuit EFRO wordt de 'mismatch' op de arbeidsmarkt aangepakt vanuit de vraagzijde van werkgevers en ESF wordt ingezet op de toeleiding naar arbeid van werkzoekenden in de G4, uitgaande van die vraag en behoeften van werkgevers.

Het programma beoogt te stimuleren dat kennisinstellingen, bedrijven en overheid elkaar beter vinden. De geïntegreerde aanpak zorgt voor meer wederzijds begrip en mogelijk voor een beter gemeentelijk beleid op deze thema's.

De regeling heeft 2 aanvraagtijdvakken gekend. Het ESF-budget voor de totale programmaperiode van € 25,1 mln. is hiermee volledig verleend.

In 2020 zijn geen projecten GTI vastgesteld. In totaal is er in het 1^e tijdvak voor bijna € 9,3 mln. subsidie vastgesteld.

Resultaten

Binnen GTI hebben ruim 9.400 deelnemers na afronding van hun individuele traject binnen 4 weken betaald werk gevonden of een verbetering in de arbeidsmarktpositie bereikt. Het aantal deelnemers dat na 12 maanden betaald werk of een verbetering in de arbeidsmarktpositie bereikte was eveneens ruim 9.400.

Tot en met 2020 zijn er in totaal bijna 50.000 deelnames gerealiseerd binnen de projecten van GTI. In bijna 12% van het totaal betrof het een jongere. Ruim 10% van de bereikte deelnemers behoort tot de categorie oudere deelnemer (ouder dan 54 jaar).

Prioritaire as 4: "Technische bijstand"

De Technische bijstand wordt gebruikt voor de bekostiging van de activiteiten van de Management Autoriteit (MA), i.c. De directie Dienstverlening, Samenwerkingsverbanden en Uitvoering (DSU/UVB). Voor Technische bijstand is in de programmaperiode 2014-2020 in totaal € 20,4 mln. beschikbaar.

De Technische bijstand wordt verantwoord via een vastgesteld bedrag. De gedeclareerde technische bijstand (uitgaven) tot en met de betaalaanvragen van 2020 bedraagt € 22.745.740.

Horizontale thema's

De bevordering van de gelijkheid van vrouwen en mannen en de bevordering van gelijke kansen en non-discriminatie (GKND) is een horizontale doelstelling voor het ESF-programma. De MA besteedt in zijn contacten met de AMR's gedurende de gehele programmaperiode aandacht aan dit thema.

Binnen de projecten wordt aandacht besteed aan het creëren van gelijke kansen voor iedereen, dus ongeacht geslacht, culturele achtergrond, godsdienst/ levensovertuiging, politieke gezindheid, handicap of chronische ziekte, leeftijd, seksuele gerichtheid, burgerlijke staat of nationaliteit. Dit thema is onverminderd belangrijk, met name op het gebied van toeleiding naar de arbeidsmarkt.

In 2020 zijn stappen gemaakt door middel van het werken met de Gelijke Kansenspiegel. De Gelijke Kansenspiegel bestaat uit een CBS-data-analyse (kwantitatief) van de doorstroom in het re-integratieproces en daarnaast uit groepsgesprekken met gemeenten (kwalitatief) met de uitkomsten van de CBS-analyse als opstap.

EVALUATIES

Het kader: Evaluatieplan ESF 2014-2020

Het evaluatieplan heeft als doel inzicht te krijgen in de effecten van het ESF, het evalueren van de doelstellingen van het OP 2014-2020, het verbeteren van de kwaliteit van de evaluaties en het voldoen aan de Europese richtlijnen.

Evaluatie ESF Actieve Inclusie

Voor Actieve Inclusie is in eerste instantie een evaluatie uitgevoerd naar de implementatie en de uitvoering, resulterend in een tussenrapportage (2016) en een eindrapportage (2018). Daarnaast wordt een jaarlijks verdiepend onderzoek uitgevoerd naar de effectiviteit van ESF Actieve Inclusie en 'het verhaal achter de cijfers'. Eerder verschenen vier rapportages (2016, 2017, 2019, 2019). Hier wordt verslag gedaan van het Vijfde verdiepende onderzoek over 2019 (hierna: 5e rapport).

De centrale vraagstelling van de verdiepende onderzoeken luidt:

Op welke wijze is door de aanvragers in hun projecten invulling gegeven aan het ESF-programma voor het thema Actieve Inclusie, in welke mate is de uitvoering van de regeling doeltreffend en doelmatig en in welke mate is het beoogde effect van de gestelde doelen in het OP ESF 2014-2020 voor het thema Actieve Inclusie bereikt?

Met de informatie uit alle verdiepende rapportages tezamen kan een antwoord worden gegeven op deze centrale vraagstelling.

Evaluatie ESF Actieve Inclusie. Vijfde verdiepende onderzoek over 2019 (oktober 2020)

De hoofdconclusie uit het 5^e rapport luidt, dat de uitvoering van ESF Actieve Inclusie over het algemeen doeltreffend geweest is en dat de beschikbare middelen doelmatig ingezet worden.

Op basis van literatuurstudie zijn de volgende conclusies gedaan:

- De minder gunstige arbeidsmarktpositie van mensen met een niet-westerse achtergrond wordt voor een belangrijk deel toegeschreven aan de negatieve beeldvorming onder werkgevers.
- De mate waarin ESF Actieve Inclusie leidt tot meer arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, is mede afhankelijk van de effectiviteit van andere wet- en regelgeving.

Conclusies met betrekking tot gemeentelijke projecten:

- Gemeenten zetten ESF-middelen vooral in binnen reguliere activiteiten, die zij uitvoeren in het kader van de Participatiewet (voornamelijk casemanagement). Gemeenten zetten relatief weinig in op de groep werkzoekenden met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt, waaronder ouderen. Om gemeenten een sterkere stimulans daarvoor te bieden suggereren de onderzoekers om een meer specifieke afbakening van de gemeentelijke ESF-doelgroepen te maken. De onderzoekers constateren wel, dat dat op gespannen voet staat met de eenvoud waarmee de subsidie benut kan worden en de eenvoud van de administratie en verantwoording.

Conclusies met betrekking tot projecten van scholen voor voortgezet speciaal onderwijs (VSO) en praktijkonderwijs (PrO) :

- Na de vroegtijdige uitputting van de ESF-middelen voor vso/pro-scholen zijn er twee rondes impulsgelden (2018, 2020) geweest zodat de scholen hun inzet voor de arbeidstoeleiding van (ex-)leerlingen konden voortzetten.
- De tijdelijke aard van ESF-middelen maakt het voor vso/pro-scholen moeilijker om een duurzame aanpak te borgen en om personeel aan te houden op ESF-activiteiten waarmee kennis en kunde behouden blijft. De VSO/PrO-scholen zijn de vanuit SZW als tijdelijk bedoelde ESF-middelen in de praktijk als structurele financieringsstroom gaan behandelen. Daardoor lopen de scholen aan het einde van het ESF-programma tegen dergelijke problemen aan.
- Mede dankzij de Participatiewet en ESF is de samenwerking tussen gemeenten en

VSO/PrO-scholen gegroeid. Door deze samenwerking vindt er, wanneer VSO/PrO-leerlingen zonder baan uitstromen, een warme overdracht plaats.

- Uit analyse van de CBS monitor³ blijkt dat er 64.090 deelnemers zijn in de VSO/PrO-projecten. Daarmee is de streefwaarde voor de AMR's (= VSI/PrO + gemeenten) van 72.500 deelnemers ruimschoots behaald. Van de deelnemers heeft aan het einde van het project 30% (beter) werk (streefwaarde = 20%). Na een jaar heeft 35% (beter) werk (streefwaarde = 25%).

Conclusies met betrekking tot het project van het Ministerie van JenV:

- Uit de analyse van de CBS monitor blijkt dat het ministerie van JenV 10.840 deelnemers heeft. Daarmee ligt JenV op koers om de streefwaarde (10.900) te behalen.
- Van de deelnemende jongeren heeft 81% na verblijf in een jeugdinrichting (civielrechtelijk en justitieel) (beter) werk of volgt een opleiding (streefwaarde = 60%). Het gros daarvan is onderwijsvolgend. Van de (ex-) gedetineerden heeft 18% na detentie (beter) werk (streefwaarde = 22%).

Conclusies met betrekking tot het horizontale thema Gelijke kansen en non-discriminatie:

- De uitstroom naar werk vanuit de sociale zekerheid is hoger onder mannen dan onder vrouwen.
- De kansenongelijkheid is in het bijzonder hoog onder statushouders en arbeidsbelemmerden in de gemeentelijke begeleiding.

Evaluatie ESF Duurzame Inzetbaarheid Regio's en Sectoren

De evaluatie van DIS is verdeeld over drie fasen:

1. In de eerste fase van de evaluatie lag het accent enerzijds op de procesevaluatie van het aanvraag- en beoordelingsproces en anderzijds op de inhoud en doelgroepen van de projecten. Het rapport hierover is in 2017 verschenen.
2. De tweede fase is uitgevoerd na afloop van de projecten uit de eerste tranche en heeft betrekking op de uitvoering van de gesubsidieerde projecten, de bereikte resultaten en de procesevaluatie van het einddeclaratieproces. Het rapport is in februari 2020 gepubliceerd.
3. In de derde fase wordt een effectevaluatie uitgevoerd met het doel om indicaties te krijgen van de middellangetermijneffecten. Deze eindrapportage is in maart 2021 gepubliceerd.

Evaluatie ESF-Regeling Duurzame Inzetbaarheid Regio's en Sectoren. Eindrapport derde fase (maart 2021)

Het eindrapport, dat in maart 2021 is gepubliceerd bestaat uit 2 delen. Het eerste deel beschrijft voor 11 van de uitgevoerde projecten, de doelen voor deelname en de langere termijn effecten, zoals die zich voordoen bij een deel van de deelnemende bedrijven. Het tweede deel bestaat uit een synthese van de algehele evaluatie (fase 1 t/m fase 3 van de evaluatie).

Conclusie Deel 1 van de rapportage

De hoofdconclusie van het onderzoek naar de langere termijn-effecten in bedrijven, is de volgende:

De meeste bedrijven maken melding van verbeterde bewustwording van het belang van duurzame inzetbaarheid (vaakst genoemd), gevolgd door implementatie en verankering van geteste interventies in regulier beleid, kennisvergroting en uiteindelijk gedragsverandering (minst vaak genoemd). De overgrote meerderheid (81%) van de ondervraagde deelnemende bedrijven geeft aan, dat er na de afronding van het project sprake is van blijvende effecten, met name door middel van continuering van de beleidsinterventies/activiteiten.

Conclusie Deel 2 van de rapportage (de synthese)

---

³ Zie: https://dashboards.cbs.nl/v2/ESF_2014tm2020/. Dit jaar zijn alleen nieuwe deelnemers van JenV en vso/pro-scholen in het CBS dashboard opgenomen.

De onderzoekers komen verder (onder meer) tot de volgende conclusies over de regeling Duurzame Inzetbaarheid Regio's & Sectoren op basis van de gehele, uit drie fasen bestaande, evaluatie:

- Winst valt met name nog te behalen bij het aantrekken van projecten in de dienstensector, op het thema arbeidsmobiliteit en aanvragers buiten O&O-fondsen. Regio's zijn opvallend weinig vertegenwoordigd bij de aanvragers.
- In de 46 gerealiseerde projecten is gebruikgemaakt van een grote variëteit aan producten om de duurzame inzetbaarheid van werkenden te vergroten, waarbij campagnes, onderzoek/analyse, workshops, coaching en beleidsplannen relatief vaak zijn ingezet.
- Binnen de projecten is sprake van een redelijk goede realisatiegraad in termen van beoogde versus feitelijke deelname van bedrijven.
- Deelnemende bedrijven zijn vaak benaderd door een O&O-fonds of brancheorganisatie en hadden al wel de intentie om met duurzame inzetbaarheid aan de slag te gaan, maar hadden geen duidelijk plan, en daarom behoefte aan ondersteuning daarbij.
- De beoogde resultaten zijn volgens projectleiders en deelnemende bedrijven hiermee in behoorlijke mate gerealiseerd. Bij 80% van de projecten zijn volgens de projectleider de resultaten volledig of voor een groot deel behaald.
- Veel projecten en deelnemende bedrijven geven aan dat zonder ondersteuning vanuit het ESF het project niet was uitgevoerd ofwel in afgeslankte en/of gewijzigde vorm zijn doorgegaan.
- Alle projecten en deelnemende bedrijven hebben in meer of mindere mate een stap gezet in de beleidsketen van probleemanalyse door meer kennis en inzicht; vergroting van bewustwording; bepaling van vervolgacties/beleid; tot en met de realisatie van effecten op de duurzame inzetbaarheid van medewerkers.
- Bedrijven rapporteren de volgende verbeteringen in de duurzame inzetbaarheid van medewerkers: Meer tevreden, gemotiveerd en bewuster personeel. Minder vaak worden in dit stadium al verbeteringen in de arbeidsmobiliteit en ziekteverzuim geconstateerd.
- Sectoren en regio's gaan verder met de resultaten van het project en onder de ondervraagde deelnemende bedrijven geeft vier vijfde aan, dat het ESF-project blijvende effecten heeft gehad op het eigen beleid.
- Borging en verdere verspreiding van projectresultaten is de grootste uitdaging en hiermee is in het projectvoorstel meestal te weinig rekening gehouden.
- In het aanvraagproces hebben de gehanteerde volledigheidstoets en vraag/antwoordronde aan de hand van de vragenbrief een belangrijke toegevoegde waarde.
- Het effect van projecten kan verbeterd worden door in de beoordelingscriteria een groter gewicht toe te kennen aan (de inzet van) de verschillende betrokken samenwerkende partijen en de acties gericht op de werving van deelnemende organisaties.
- Tijdens de uitvoering van de projecten is de aansturing door DSU/UVB sterk gericht op de controle van de administratieve vereisten en minder gericht op de inhoud, terwijl projectleiders (ook) behoefte hebben aan een inhoudelijk gesprek.
- Binnen projecten is het succes sterk afhankelijk van een goede samenwerking, bewustwording en betrokkenheid van alle partijen: aanvrager, (professionele) uitvoerder (vanuit samenwerkingsverband of extern), bedrijfsleiding, leidinggevenden en medewerkers.
- Een professionele uitvoerder van buiten het bedrijf brengt expertise in en kan de medewerker vanuit een meer neutrale positie centraal stellen.

De onderzoekers hebben ook een groot aantal aandachtspunten op een rij gezet om bedrijven en medewerkers te helpen bij duurzame inzetbaarheid. Deze aandachtspunten hebben zowel betrekking op de rol van de overheid en DSU/UVB, de rol van O&O-fondsen en brancheorganisaties, als bedrijven zelf. Dit zijn er te veel om op te nemen in deze AIR.

Vraagstukken die van invloed zijn op de prestaties van het programma en de genomen maatregelen

COVID-19

Als gevolg van de COVID-19-crisis ondervonden aanvragers in 2020 problemen bij de uitvoering van hun ESF-project. Projecten liepen vertraging op of konden alleen in aangepaste vorm doorgang vinden. In 2020 is hiertoe voor een aantal

programmaonderdelen de lopende ESF-projecten 2 maal een verlenging van 6 maanden verleend. Aanvragers hebben formeel tot eind 2022 de tijd gekregen voor het uitvoeren van hun project.

Aanvragers zijn verder op projectniveau ondersteund door het bieden van maatwerk door DSU/UVB en door mee te denken over inhoudelijke oplossingen voor het goed afronden van projecten. Daarnaast werden aanvragers in de gelegenheid gesteld om de einddeclaratie van hun project later in te dienen, of om de looptijd van het project te verlengen. Door de COVID-19-maatregelen vonden de controles van einddeclaraties op afstand (digitaal) plaats.

Verder zijn aanvragers via de website en sociale media op de hoogte gehouden van de laatste ontwikkelingen omtrent de dienstverlening en bereikbaarheid.

Prioritaire as 1

Actieve Inclusie:

De impact van de COVID-19-crisis op de projecten binnen Actieve Inclusie is wisselend. Gebleken is dat sommige begunstigden de verlenging van hun project hard nodig hebben, terwijl anderen aanvragers hebben aangegeven er geen gebruik van te zullen maken. Bij de VSO/PrO-scholen lopen de leerlingen vanwege verschillende COVID-19-maatregelen studievertraging op, omdat bedrijven minder stageplekken ter beschikking stellen. Voor de JenV doelgroep maakt de COVID-19-crisis het bemiddelen naar werk lastiger dan voorheen.

Prioritaire as 2

Duurzaam Inzetbaarheid:

Door de uitbraak van het COVID-19-virus en de daarmee samenhangende maatregelen was het voor een deel van de projecten van Duurzame Inzetbaarheid bedrijven en instellingen lastig om hun project binnen de daarvoor geldende termijn tot een goed einde te brengen.

Bij de 1e regelwijziging met mogelijkheid tot verlenging van de ESF-projecten zijn in april 2020 de projecten van ruim 1.000 arbeidsorganisaties verlengd. Bij de 2e verlenging, in december 2020, betrof het 875 arbeidsorganisaties.

Bij Duurzame Inzetbaarheid Regio's en Sectoren zijn bij de 1e verlenging 78 projecten verlengd en bij de 2e verlenging betrof dit 11 projecten.

Prioritaire as 3

GTI:

Net zoals bij de projecten van Actieve Inclusie en Duurzaam Inzetbaarheid is de impact van de COVID-19-crisis op de GTI projecten wisselend. Enkele gemeenten hebben aangegeven de verlengingen hard nodig te hebben, terwijl andere gemeenten aangaven er geen gebruik van te zullen maken.